

גבולות היחידה: שופטים פרק ו' פסוקים לג – מ

נושא היחידה: הפשיטה והאות

כתבה: יעל דאר

מספר שיעורים לפי המתווה: 1

הסבר כללי: עיקר הפסוקים שלפנינו עוסק בבקשת האותות של גדעון. מדוע ביקש גדעון אותות? האם לא הספיקו לו דברי המלאך על השליחות שהוא מצווה לה? מתברר שהיה כאן גם ניסיון ראשון להילחם באויב – אך הניסיון לא צלח, ובעקבותיו ביקש גדעון את האותות.

פתיחה:

למדנו על ניתוח מזבח הבעל והאשרה. מסביב מרגישים שמהו חדש מתחיל. גם אנשי עפרה, אך גם האויבים.

עיון בפסוקים:

נקרא את פס' לג: כל מדין ועמלק ובני קדם נאספים ו'עוברים' – את הירדן, וחונים בעמק יזרעאל. לדעת רלב"ג הם התכנסו לשם כדי לפשוט שוב על השדות. רוח ה' לבשה את גדעון וכולם מרגישים בכך.

נעין במפה, (בסיום יחידת הלימוד) ונראה מיהם השבטים הקרובים? מי מצטרף למלחמה הזו?

נקרא פסוקים לד – לה: גדעון תקע בשופר – אות לתחילת המלחמה – וכל אביעזר נזעקו אחריו. אביעזר היא אחת ממשפחות מנשה, תושבי עפרה. הם לא צריכים שליחים. הם סובלים בעצמם מהמצב. כדאי להביא שופר לכיתה. לבקש מאחד הילדים לתקוע. זה ייתן הרגשה שיש מי שמוביל את העם ומגייס אותו למלחמה.

לפי המפה גם שבטי מנשה (מדרום לעמק יזרעאל) אשר, זבולון ונפתלי (בצפון) הצטרפו למלחמה. "ויעלו לקראתם".¹

נקרא פסוקים לו – מ:

נשאל: על מה מדובר כאן? גדעון מבקש מה' אות לכך שינצח במלחמה הזו.

נשאל: מדוע מבקש גדעון אות? האם לא סומך על דברי המלאך שנשלח אליו? נסביר: ייתכן שלאחר הכישלון הראשון גדעון זקוק לחיזוק נוסף. זה מעיד על המצב הקשה שהיו שרויים בו עם ישראל.

נבקש מהילדים לקרוא שוב את הפסוקים, ולחלק לשני ניסיונות. מה המילה שעזרה להם לחלק?

¹ נראה שהם עלו זה לקראת זה במטרה לכתר את צבאות האויב שחנו בעמק. אך ניסיון זה לא עלה יפה. עניין זה נלמד מפרק ח' פסוקים יח – יט, שם גדעון שואל את זבח וצלמונע, נסיכי מדין: "איפה האנשים אשר הרגתם בתבור? ויאמרו:

פסוקים לו – לח: ניסיון ראשון. פסוקים לט – מ: ניסיון שני. מילים שיכולות לעזור: 'ויהי כן' – סיום הניסיון הראשון. 'ויאמר גדעון' – פתיחה לאמירה נוספת.

נשאל: מה מבקש גדעון מה' בניסיון הראשון? בגורן יש גיזת צמר. במהלך הלילה – יהיה חורב (יובש) על כל הארץ, וטל רק על הגיזה. אפשר להדגים את זה עם צמר גפן שמטפטפים עליו מים. נסחט את חתיכת צמר הגפן לתוך צלוחית. נשאל: האם זה טבעי שלא יהיה טל בכל הארץ אלא רק בגיזת הצמר? האם האות הזה התקיים באופן מדויק?

נדייק בקריאת הפסוקים.

פס' לז – בקשת גדעון	טל יהיה על הגיזה לבדה	ועל כל הארץ חורב
פס' לח – הביצוע	ויזר את הגיזה וימץ טל מן הגיזה מלוא הספל מים	

נראה שהביצוע לא היה בדיוק לפי הבקשה. מה לא התקיים? אמנם הגיזה היתה ספוגה במי הטל, אך לא נאמר שכל הארץ היה חורב. רש"י מביא מן הגמרא, תענית ג', א: 'שהברית כרותה לטל שאינו נעצר'. אז כן היה טל על פני כל הארץ, אך על גיזת הצמר היה יותר מהרגיל. לפיכך גדעון מבקש אות נוסף. והפעם – על כל הארץ יהיה טל ורק הגיזה תישאר יבשה. ניתן שוב להשוות בין הבקשה לביצוע כפי שעשינו באות הראשון:

פס' לט – בקשת גדעון	יהי נא חורב אל הגיזה לבדה	ועל כל הארץ יהיה טל
פס' מ – הביצוע	ויהי חורב אל הגיזה לבד	ועל כל הארץ היה טל

גם את זה חובה להדגים בכיתה. נבקש מהילדים שיתנו לנו הוראות כיצד לקיים את האותות נשים צמר גפן על מגש. נזליף מים מ'שפריצר'. האם נצליח ליצור מצב שבו צמר הגפן יישאר יבש? לא בטוח. זה דבר שרק ה' יכול לעשות.

הפעם האות התקיים במלואו: אם הברית כרותה לטל, אז בכל זאת אפשרי שהגיזה תישאר יבשה. העולם לא מפסיד מזה.

הצעות להמחשה:

- מפת אזור הקרבות
- הדגמת האותות עם צמר גפן ומים

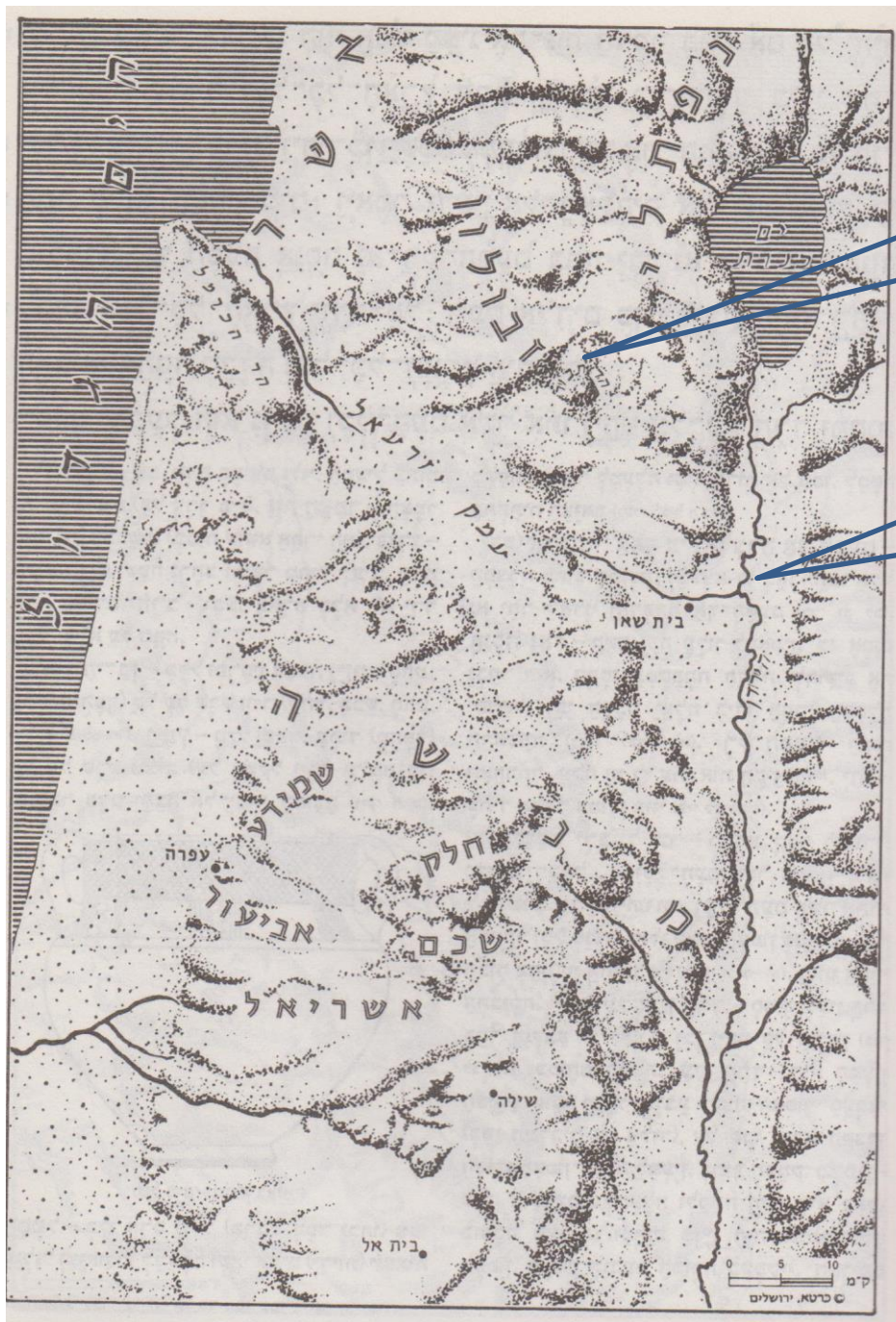

כמוך כמוהם אחד כתואר בני המלך". נסיכי מדין מודים שהרגו את אחי גדעון. מסקנת המפרשים היא שאחי גדעון עמדו בראש השבטים שגויסו מצפון, באזור הר תבור. הקרב לא עלה יפה, ואחי גדעון, מפקדי הקרב, נהרגו בו.

מסרים והפנמה:

גדעון זקוק לאותות פעם אחר פעם. מצבו של העם כל כך ירוד, שגדעון (מתחילת ההתגלות אליו) לא מרגיש בטוח בעצמו להנהיג את העם. מדובר בענווה של מנהיג, מחד – ומאידך, אם מצבו הרוחני של העם רע, אז גם למנהיג אין בטחון בהצלחתו.

סיכום: נבקש מהילדים לכתוב במחברת את שני האותות. מה התקיים במלואו ומה לא, ומדוע נאמר: לאחר כישלון ראשון, קבלת אותות וחיזוק – יכול גדעון לצאת לקרב. האם יצא מיד? האם יאסוף מיד את כל הצבא? זאת נלמד בשיעור הבא.

הר תבור – שם נערך הקרב הראשון שכשל, שם נהרגו אחי גדעון.

מדין ועמלק ובני קדם עוברים את הירדן בנקודה זו וחונים בעמק יזרעאל